

صفة العمرة لابن باز

روش انجام دادن عمره

عبد العزیز بن عبد الله بن باز

کتابچه «روش انجام دادن عمره» از شیخ عبد العزیز بن باز رحمه الله مناسک عمره را با روشی روشن و آسان شرح می دهد، تا رهنمودی عملی برای مسلمان برای ادای مناسکش با خشوع و آسانی باشد، و در آن دعاها و ذکرهای ماثور (از پیامبر صلی الله علیه وسلم) در هر مرحله آمده است.

روش انجام دادن عمره

مؤلف

عبد العزیز بن عبد الله بن باز

حمد و ستایش تنها برای الله متعال است و درود و سلام بر بنده اش و پیامبرش باد، وبعد:

آنچه در پیش رو دارید مختصری در مورد مناسک عمره است و شرح آن را برای خواننده این متن بیان می کنم:

۱- هر کسی که نیت ادای عمره را دارد وقتی به میقات رسید مستحب است که غسل به جای آورده، و نظافت شخصی را به جای آورد، و زن ها نیز چنین می کنند حتی اگر در عادت ماهیانه باشند یا در دوره نفاس باشند، جز اینکه تا پاک نشده اند و غسل نکرده اند دور کعبه طواف نمی کنند.

و مرد می‌تواند بدن خود را خوشبو کند اما حق ندارد لباس احرامش را معطر کند، اگر غسل کردن در میقات مقدور نبود اشکالی ندارد، و مستحب است موقع رسیدن به مکه و قبل از انجام طواف در صورت امکان غسل بکند.

۲- مرد همه لباس‌های دوخته شده خود را بیرون می‌آورد، و ازار و ردا می‌پوشد، و مستحب است که سفید و پاک باشند.

اما زن در لباس‌های عادی خود نیت عمره می‌کند لباس زن نباید همراه با زینت و لباس شهرت باشد (و همچنین تنگ و شفاف نباشد).

۳- سپس با قلب خود نیت دخول به مناسک را می‌کند و آن را بر زبان نیز می‌آورد و می‌گوید: «لَبَّيْكَ عُمْرَةً» یا «اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ عُمْرَةً» یعنی: (لبیک می‌گویم برای عمره)، یا: (خدایا لبیک می‌گویم برای عمره). اگر شخص مُحَرَّم ترسید که به سبب بیماری یا ترس از دشمن یا غیره مناسک خود را به جای نیاورد می‌تواند نیت خود را مشروط نموده و هنگام مُحَرَّم شدن بگوید: «فَإِنْ حَبَسَنِي حَاسِسٌ، فَمَجَلِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي». یعنی: (اگر باز دارنده ای مرا باز داشت، محل حلال شدن و خارج شدن من از احرام همان جایی است که باز داشته شوم). به دلیل حدیث ضُباعه بنت زبیر رضی الله عنها<sup>۱</sup>.

سپس همان لبیک پیامبر صلی الله علیه وسلم را بر زبان جاری می‌کند که به این صورت است: «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا

---

<sup>۱</sup> روایت بیهقی در سنن کبری به شماره (۱۰۱۷).

شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكُ، لَا شَرِيكَ لَكَ» یعنی:  
(گوش بفرمانم، ای الله، گوش بفرمانم، تو شریکی نداری،  
گوش بفرمانم، همانا ستایش و نعمت و پادشاهی از آن تو  
است، و تو شریکی نداری). و این لبیک و همچنین ذکر و دعا  
را بسیار تکرار می‌کند تا اینکه به خانه خدا «کعبه» می‌رسد.

(مردها صدایشان را بلند می‌کنند و زنها صدایشان را  
پایین بیاورند همانطوریکه اصحاب پیامبر رضی الله عنهم  
انجام دادند).

۴- وقتی به کعبه رسید لبیک گفتن را قطع می‌کند، سپس  
به سمت حجرالاسود می‌رود، و روبروی آن می‌ایستد و اگر  
برایش امکان داشت و مزاحمتی برای مردم ایجاد نمی‌کرد  
آنرا لمس می‌کند و می‌بوسد، و هنگام لمس آن می‌گوید: «بِسْمِ  
اللهِ وَاللهُ أَكْبَرُ»، اگر بوسیدن برایش دشوار بود با دست و یا با  
عصایش یا به نحوه دیگر آنرا لمس نموده، سپس آنرا  
می‌بوسد، اگر باز هم برایش دشوار بود به سمت آن اشاره  
نموده و می‌گوید: «اللهُ أَكْبَرُ» و بعد از اشاره، آنچه که به وسیله  
آن اشاره نموده را نمی‌بوسد.

و برای صحت طواف شرط است که طواف از روی  
طهارت و پاکی از حدث اصغر و اکبر باشد؛ زیرا طواف  
همانند نماز است جز اینکه در آن [طواف] به ما اجازه سخن  
گفتن داده شده است.

۵- خانه کعبه را سمت چپ خود قرار داده و هفت دور  
طواف می‌کند، هر وقت به موازات رکن یمانی رسید و برایش

مقدور بود آنرا لمس نموده و می‌گوید: «بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ» و دستانش را نمی‌بوسد، اگر برایش سخت بود آنرا رها کرده و به طوافش ادامه می‌دهد، و نه به سمت آن اشاره می‌کند و نه الله اکبر می‌گوید؛ چرا که چنین چیزی از پیامبر صلی الله علیه وسلم نقل نشده است.

اما هر وقت به روبروی حجر الاسود رسید با دست خود آنرا لمس کرده و می‌بوسد همانگونه که قبلاً اشاره کردیم، اما اگر برایش مقدور نبود با دستان خود به آن اشاره نموده و الله اکبر می‌گوید. و مستحب است که مرد خصوصاً در طواف قدوم در سه دور اول کمی شتابان راه برود به‌گونه‌ای که گام‌هایش به هم نزدیک باشند.

کما اینکه برای مرد مستحب است که در همه دورهای طواف قدوم «اضطباع» را رعایت کند. و اضطباع: این است که وسط ردا (پارچه بالاتنه خود) را زیر بغل راست خود قرار داده و دو طرف آنرا روی شانه چپش قرار دهد.

و در همه دورهای طواف مستحب است که تا جاییکه برایش مقدور بود بسیار ذکر و دعا بگوید.

و برای طواف دعا و ذکر مخصوصی وجود ندارد، بلکه هر دعایی که می‌خواهد می‌کند، و هر اندازه که برایش مقدور بود ذکر و دعا می‌گوید، و بین دو رکن (یمانی و حجر الاسود) این دعا را می‌خواند:

﴿...رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

یعنی: «پروردگارا! به ما در دنیا و در آخرت نیکی عطا کن و ما را از عذاب آتش دوزخ محفوظ بدار.» [البقرة: 201]  
در هر دور این را تکرار می‌کند؛ زیرا از پیامبر صلی الله علیه وسلم ثابت است که این کار را می‌کردند.

و دور هفتم را در صورت امکان با لمس کردن و بوسیدن حجر الاسود و تکبیر گفتن به پایان می‌رساند، اگر لمس کردن و بوسیدن امکان‌پذیر نبود به آن اشاره می‌کند، به همان شرحی که قبلاً بیان کردیم. و بعد از پایان طواف، ردای خود را پوشیده و آنرا بر دو کتف خود و دو طرف آن را بر روی سینه‌اش قرار می‌دهد.

هنگامی که نماز را به پایان رساند در صورت امکان پشت مقام ابراهیم دو رکعت نماز می‌خواند، اما اگر به خاطر شلوغی و غیره برایش مقدور نبود در هر کجای مسجد می‌تواند آن دو رکعت را بخواند، و سنت است که در رکعت اول بعد از سوره فاتحه، سوره

﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۝۱﴾

[ای پیامبر! بگو: ای کافران] [الکافرون: ۱] در رکعت اول، و

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝۱﴾

[ای پیامبر! بگو: او الله یکتا و یگانه است]. [الإخلاص: ۱] در رکعت دوم، و این بهتر است، اما اگر سوره‌های دیگر را بخواند هیچ اشکالی ندارد، سپس بعد از سلام گفتن از دو

رکعت، اگر برای او میسر شد به سمت حجر الاسود می‌رود و آن را با دست خود لمس می‌کند. و سنت است که بعد از دو رکعت طواف، اگر برایش میسر شد از آب زمزم بیاشامد.

۷- سپس به سمت صفا رفته و از آن بالا می‌رود یا در کنار آن می‌ایستد، و بالا رفتن از آن در صورت امکان بهتر است، از صفا شروع می‌کند و هنگام آغاز دور اول سعی می‌گوید: «از آنچه خداوند شروع کرده است شروع می‌کنیم»، و این سخن خداوند را می‌خواند:

(إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...)

یعنی: (صفا) و «مر وه» از نشانه‌های [ظاهری شریعت] **الله هستند**. [البقرة: 158]

چنانکه پیامبر صلی الله علیه وسلم انجام دادند و دعا می‌کند و ستایش خداوند را سه بار انجام می‌دهد، "اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَتَجَزَّ وَعَدُهُ، وَنَصَرَ عَبْدُهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ"، یعنی: (خداوند بزرگتر است، خداوند بزرگتر است، معبودی به حق نیست جز الله و الله بزرگتر و برتر است، الله بزرگتر و برتر است و ستایش از آن خداوند است، معبودی به حق نیست جز الله که واحد است و شریکی ندارد، فرمانروایی و ستایش از آن اوست، زنده می‌کند و می‌میراند و او بر هر چیزی تواناست، معبودی بر حق جز الله نیست، وعده‌اش را عملی ساخت و بنده‌اش را پیروز کرد و دسته‌های [کافران] را به

تنهایی شکست داد)<sup>1</sup>. و هر چه برایش میسر بود دعا می کند، سپس این دعا و ذکر را رو به قبله سه بار تکرار می کند، این همان سنتی است که پیامبر صلی الله علیه وسلم انجام دادند، سپس پایین می آید و به سمت مروه می رود تا اینکه به نشانه اول می رسد، مردها بارسیدن به این نشانه به سرعت می روند تا اینکه به نشانه دوم برسند.

اما برای زن سرعت رفتن مشروع نیست (زیرا احادیث پیامبر صلی الله علیه وسلم به آن دلالت نمی کند، و زنهاى صحابه این چنین نکرده اند)؛ زیرا که عورت است، سپس از مروه بالا می رود یا اینکه در کنار آن می ایستد، و بالا رفتن از آن بهتر است اگر مقدور و ممکن بود، و همان کاری که در صفا کرده و همان اذکاری که بر صفا خوانده را تکرار می کند، (با این تفاوت که آیه را تکرار نمی کند و «از آنچه خداوند شروع کرده است شروع می کنیم» را نمی گوید)، و این کار را هفت بار تکرار می کند، رفتن یک بار حساب می شود و برگشت یک بار، اگر سواره سعی را انجام دهد اشکالی ندارد، خصوصاً وقتی نیاز باشد، و مستحب است که در هنگام سعی بسیار ذکر کند و تا جایی که می تواند دعا کند، و اینکه در هنگام سعی از حدث اکبر و اصغر پاک باشد.

اما اگر بدون وضو سعی را انجام داد، سعی او درست است و اشکالی ندارد، وقتی سعی را به پایان رساند موهای سرش را می تراشد یا کوتاه می کند، و تراشیدن بهتر است.

---

1 امام مسلم به شماره (۱۲۱۸) روایت کرده اند.

و اگر آمدنش به مکه نزدیک وقت حج بود بهتر است موهای سرش را کوتاه کند و بقیه موهایش را در وقت حج بتراشد. و اما زن موهای خودش را جمع نموده و اندازه یک بند انگشت یا کمتر را کوتاه می‌کند. وقتی شخص مُحرم این کار را انجام داد عمره‌اش را به پایان رسانده است. و هر چیزی که با مُحرم شدن برای او حرام شده بود برایش حلال می‌شود. (پیامبر صلی الله علیه وسلم بعد از پایان عمره دو رکعت نخواند، پس هر کس که دوست دارد مثل کار او انجام دهد).

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ  
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (21)

بی‌تردید، در [رفتار و گفتار] رسول الله، سرمشق نیکویی  
برایتان است؛ برای هر کس که به الله و روز آخرت امید دارد  
و الله را بسیار یاد می‌کند. [احزاب: ۲۱].

خداوند توفیق فقه در دینش و پایداری بر آن را برای ما و  
همه مسلمانان ارزانی بدارد، و عبادات همه را به درگاه خود  
بپذیرد، همانا او بخشنده و سخاوتمند است.

و درود و سلام خداوند بر بنده و رسولش، پیامبرمان محمد،  
و بر خاندان و اصحاب و پیروانش که به نیکی از او پیروی  
کردند تا روز قیامت.

مفتی عربستان سعودی، و رئیس هیئت علمای بزرگ و  
رئیس اداره بحثهای علمی و فتوا (در سابق) عبد العزیز بن  
عبد الله بن باز رحمه الله.

## فهرست

|        |                     |
|--------|---------------------|
| 2..... | روش انجام دادن عمره |
|--------|---------------------|